

24. 8. 2023

ID: 116821

Příhláška pohledávky

Jestliže v době do skončení propadné přihlašovací lhůty určené rozhodnutím o úpadku (§ 136 odst. 1 písm. d/, § 173 odst. 1 insolvenčního zákona) již poškozený má vůči státu (neuspokojenou) pohledávku z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím soudního exekutora coby úřední osoby při výkonu státní správy, pak stát může přihlásit do insolvenčního řízení vedeného na majetek onoho soudního exekutora regresní pohledávku podle § 16 zákona č. [82/1998](#) Sb. jako vázanou na splnění odkládací podmínky (spočívající v tom, že uhradí poškozenému škodu, kterou mu soudní exekutor způsobil).

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Cdo 1838/2022-243 ze dne 26.5.2023)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce České republiky - Ministerstva spravedlnosti, se sídlem v P., jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, se sídlem v P., proti žalovanému Č. B., narozenému XY, bytem XY, zastoupenému Mgr. P.D., advokátkou, se sídlem v K., o zaplacení částky 207.991 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Bruntále pod sp. zn. 216 C 14/2020, o dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. října 2021, č. j. 16 Co 185/2021-191, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 1. června 2021, č. j. 216 C 14/2020-155, Okresní soud v Bruntále (dále jen „okresní soud“):

[1] Uložil žalovanému (Č. B.) zaplatit žalobci (České republice - Ministerstvu spravedlnosti) do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 207.991 Kč s příslušenstvím představovaným zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % ročně za dobu od 30. července 2020 do zaplacení (bod I. výroku).

[2] Zamítl žalobu v rozsahu, v němž se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení zákonného úroku z prodlení za dobu od 25. července 2020 do 29. července 2020 (bod II. výroku).

[3] Uložil žalovanému zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 1.817 Kč (bod III. výroku).

2. Okresní soud - vycházející z označených ustanovení zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), z ustanovení § 46 odst. 4 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekučního řádu), a o změně dalších zákonů, z ustanovení § 1968 a § 1970 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), a z ustanovení § 140a a § 140b zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) - dospěl po provedeném dokazování ohledně vyhovujícího výroku o věci samé k následujícím závěrům:

3. Žalovaný (bývalý soudní exekutor) v exekučním řízení vedeném u Okresního soudu v Hodoníně

pod sp. zn. 43 EXE 341/2012 (u soudního exekutora pod sp. zn. 005 EX 56/2012) vymohl částky, které v souhrnu představují žalovanou jistinu a které nevyplatil poškozenému [oprávněnému B. K. (dále jen „B. K.“)]; ponechal si je pro sebe, za což byl také pravomocně odsouzen v trestním řízení (v němž byl žalobce odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních). Žalobce na tomto základě z titulu odpovědnosti státu za škodu (podle zákona č. [82/1998](#) Sb.) vyplatil B. K. dne 10. ledna 2018 částku, jejíž úhrady se domáhá (z titulu regresní náhrady) po žalovaném.

4. Okresní soud dovodil, že byly splněny všechny předpoklady pro přiznání předmětné regresní náhrady žalobci, s tou odchylkou, že počátek prodlení žalovaného s její úhradou určil (až) k 30. červenci 2020.

5. Nebyly splněny podmínky pro přerušování řízení podle insolvenčního zákona, neboť pohledávka žalobce za žalovaným vznikla až po rozhodnutí o úpadku žalovaného (a po uplynutí lhůty k podání přihlášek věřitelů v insolvenčním řízení). Na tom nemůže nic změnit skutečnost, že žalobce v souladu s ustanovením § 18 odst. 1 insolvenčního zákona vstoupil do insolvenčního řízení jako nabyvatel pohledávky, kterou tam vůči žalovanému uplatnil B. K.

6. Žalovaný v insolvenčním řízení pohledávku popřel, takže žalobce se může domoci vydání rozhodnutí, které by mohlo být exekučním titulem pro vymáhání regresní náhrady (pro případ, že nedojde k uspokojení pohledávky v insolvenčním řízení), pouze v občanskoprávním řízení. K takovému postupu musel žalobce přistoupit i s přihlédnutím k možnému promlčení práva. Nebyly rovněž splněny předpoklady pro zastavení řízení dle § 107 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“).

7. K odvolání žalovaného (jež nesměřovalo proti zamítavému výroku ve věci samé) Krajský soud v Ostravě (dále jen „odvolací soud“ nebo „insolvenční soud“) usnesením ze dne 25. října 2021, č. j. 16 Co 185/2021-191:

[1] Zrušil rozsudek okresního soudu v bodech I. a III. výroku a řízení zastavil (první výrok).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

[3] Určil, že Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (třetí výrok).

8. Odvolací soud – vycházející z ustanovení § 32 exekučního řádu, ze zákona č. [82/1998](#) Sb. a z ustanovení § 140c, § 183 a § 184 insolvenčního zákona – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

9. V posuzovaném případě nejde o pohledávku, která se podle § 170 insolvenčního zákona v insolvenčním řízení neuspokojuje žádným ze způsobů řešení úpadku, nebo o pohledávku, na kterou se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášenou; nejde též o incidenční spor.

10. Ustanovení § 183 odst. 2 a 3 a § 184 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona upravují dvojí mechanismus, jímž mohou solidární spoludlužníci a ručitelé se svými regresními nároky vůči insolvenčnímu dlužníku vstoupit do insolvenčního řízení.

11. Především mohou tyto osoby předem, aniž by samy plnily, přihlásit regresní pohledávku do insolvenčního řízení jako vázanou na splnění suspenzivní podmínky. Z hlediska hmotného práva nejde o pohledávku podmíněnou, nýbrž buď o pohledávku budoucí, ještě nevzniklou (srov. následný regres podle § 1876 odst. 2 o. z. u solidárních spoludlužníků), nebo o pohledávku sice existující, náležející však (zatím) jinému věřiteli (srov. subrogační regres podle § 1937 odst. 2 o. z. u ručitelů).

Prohlášením těchto pohledávek za podmíněné insolvenční zákon umožňuje těmto (budoucím) věřitelům účastnit se insolvenčního řízení, což by jinak nebylo možné.

12. Druhým způsobem uplatnění regresní pohledávky je změna přihlášeného věřitele poté, co věřitel regresní pohledávky uspokojí (mimo insolvenční řízení) původního věřitele (a jen v tomto rozsahu). V tomto případě se regresní věřitel musí spoléhat na to, že původní věřitel vůbec včas pohledávku přihlásí. Zvláštní úpravu obsahuje ustanovení 184 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona pro případ, že původní věřitel vezme zpět přihlášenou pohledávku proto, že ji místo dlužníka uspokojila některá z osob podle § 183 insolvenčního zákona.

13. Stát a soudní exekutor nejsou při plnění pohledávky vzniklé z titulu škody způsobené nesprávným úředním postupem soudního exekutora při výkonu veřejné moci v postavení solidárních dlužníků (a stát nemá ani postavení ručitele za pohledávku poškozeného vůči soudnímu exekutoru). Jde o tzv. nepravou či falešnou solidaritu, kdy plněním jednoho z dlužníků zanikne v rozsahu poskytnutého plnění poškozenému pohledávka vůči druhému z nich. Odvolací soud však nevidí důvod, pro který by se pro uplatnění regresní pohledávky státu vůči soudnímu exekutoru podle § 16 odst. 1 zákona č. [82/1998](#) Sb. v insolvenčním řízení neměl použít režim upravený v § 183 insolvenčního zákona, respektive v § 184 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona; jde o prakticky totožnou situaci.

14. Splní-li (totiž) stát pohledávku z titulu škody způsobené nesprávným úředním postupem soudního exekutora při výkonu veřejné moci, vzniká rovněž tzv. následný regres (stejně, jako u solidárních spoludlužníků, z nichž některý vyrovnal více, než činí jeho podíl). Ostatně, sám žalobce uplatnil regresní pohledávku v insolvenčním řízení podle § 184 odst. 3 insolvenčního zákona. Kdyby měl odvolací soud přisvědčit argumentaci odvolatele, že jde o nově vzniklou pohledávku, která nemohla být uplatněna v insolvenčním řízení přihláškou, pak by nebylo možné vyhovět návrhu odvolatele na vstup do insolvenčního řízení na místo poškozeného jako původního věřitele.

15. Žalobce (tedy) nemůže uplatňovat pohledávku oběma způsoby (žalobou i přihláškou, respektive vstupem na místo původního věřitele). Regresní pohledávka má charakter pohledávky, která se týká majetkové podstaty a má být v insolvenčním řízení uplatněna přihláškou (jako podmíněná); uplatní se proto na ni zákaz zahájení nových řízení podle § 140c insolvenčního zákona, což představuje nedostatek podmínek řízení podle § 103 o. s. ř.

II. Dovolání a vyjádření k němu

16. Proti prvnímu výroku usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně otázky:

[1] Je pohledávka státu vzniklá v době po uplynutí propadné lhůty k přihlášení pohledávek do insolvenčního řízení poskytnutím plnění přihlášenému věřiteli (poškozenému) z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem soudního exekutora pohledávkou, která má být v insolvenčním řízení uplatněna přihláškou, jež (tedy) podléhá režimu ustanovení § 140c insolvenčního zákona?

[2] Není-li tomu tak, lze o takové pohledávce vést občanskoprávní řízení, jestliže insolvenční soud vyhověl návrhu státu na vstup do insolvenčního řízení místo přihlášeného věřitele (poškozeného)?

17. Dovolatel namítá (poměřováno obsahem dovolání), že napadené rozhodnutí spočívá na

nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí změnil v tom duchu, že rozsudek okresního soudu se potvrzuje.

18. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel argumentuje tím, že předmětná pohledávka je nově vzniklou pohledávkou, která nemohla být uplatněna v insolvenčním řízení přihláškou, jelikož v té době neexistovala [vznikla až poté, co bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka (žalovaného) a co uplynula lhůta k podávání přihlášek]. Míní, že pohledávku nemohl uplatnit přihláškou ani jako podmíněnou ve smyslu ustanovení § 183 odst. 3 insolvenčního zákona, k čemuž odkazuje na závěry obsažené např. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2019, sp. zn. 30 Cdo 193/2017 (o tom, že stát odpovídá za nesprávnost výkonu veřejné moci spočívající v činnosti soudního exekutora vymezené ustanovením § 4 odst. 1 zákona č. [82/1998](#) Sb. sám); usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu]. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení uvedené v § 109 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona ani účinky zákazu zahájení nových řízení podle § 140c insolvenčního zákona se tak podle dovolatele neuplatní.

19. Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, případně zamítnout, maje napadené rozhodnutí za správné.

III. Přípustnost dovolání

20. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

21. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním předestřené právní otázky jde o věc dovolacím soudem neřešenou.

IV. Důvodnost dovolání

22. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

23. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

24. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná následující skutková zjištění (plynoucí ze spisu), z nichž vyšel odvolací soud:

25. Z částky vymožené v exekučním řízení vedeném u soudního exekutora pod sp. zn. 005 EX 56/2012 ve prospěch oprávněného v celkové výši 267.531 Kč v období od 6. června 2014 do 9. července 2015 bylo oprávněnému (B. K.) vyplaceno jen 59.539,53 Kč; zbylých 207.991,47 Kč žalovaný oprávněnému (B. K.) nevyplatil a na zvláštním účtu, se kterým žalovaný disponoval, se tato částka k 9. červenci 2015 již nenacházela.

26. Nárok na náhradu škody z titulu nesprávného úředního postupu žalovaného jako soudního

exekutora při výplatě vymoženého plnění podle ustanovení § 46 odst. 4 exekučního řádu, který u něj oprávněný (B. K.) uplatnil dne 4. května 2017, shledal dovolatel opodstatněným a dne 10. ledna 2018 vyplatil B. K. částku 207.991 Kč.

27. Usnesením ze dne 18. srpna 2017, č. j. KSBR 45 INS XY (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne), které konečným způsobem nabylo právní moci dne 19. září 2017, insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek žalovaného, prohlásil konkurs na jeho majetek a vyzval věřitele, kteří tak dosud neučinili, k podání přihlášek pohledávek do insolvenčního řízení ve lhůtě 2 měsíců ode dne rozhodnutí o úpadku (s poučením o následcích zmeškání).

28. B. K. přihlásil dne 1. září 2017 do insolvenčního řízení vedeného na majetek žalovaného pohledávku ve výši 207.991,47 Kč z titulu náhrady škody způsobené žalovaným jako soudním exekutorem při výkonu exekuční činnosti podle § 32 exekučního řádu. Žalovaný pohledávku popřel.

29. Podáním ze dne 6. února 2018 vzal B. K. přihlášku pohledávky zpět s odůvodněním, že celou pohledávku za žalovaného uhradil dovolatel; následně požádal (podáním ze dne 7. února 2018), aby insolvenční soud ve smyslu § 184 odst. 3 insolvenčního zákona poskytl dovolateli lhůtu k podání návrhu na vstup do řízení na místo původního věřitele.

30. Usnesením ze dne 20. února 2018, č. j. KSBR 45 INS XY (zveřejněným v insolvenčním rejstříku dne 27. února 2018), které nabylo právní moci dne 27. února 2018, vyhověl insolvenční soud návrhu dovolatele z 15. února 2018, aby vstoupil do insolvenčního řízení jako nabyvatel pohledávky věřitele B. K. v částce 207.991,47 Kč.

31. Rozsudkem okresního soudu ze dne 19. února 2020, č. j. 1 T 6/2019-1641, ve spojení s rozsudkem odvolacího soudu ze dne 26. června 2020, č. j. 4 To 77/2020-1700, byl žalovaný uznán vinným ze spáchání zločinu zpronevěry zahrnujícího mimo jiné skutek spočívající ve zpronevěření částky 207.991,47 Kč, kterou měl vyplatit B. K. v exekučním řízení coby soudní exekutor.

32. Dovolatel byl s nárokem na náhradu škody (odpovídajícím regresní pohledávce), uplatněným v trestním řízení podáním ze 4. prosince 2018, odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních, s tím, že přiznání nároku brání ustanovení § 140b insolvenčního zákona.

33. Žalobu v této věci podal dovolatel 16. července 2020.

34. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení zákona č. [82/1998](#) Sb., exekučního řádu a insolvenčního zákona:

§ 3 (zákona č. [82/1998](#) Sb.)

(1) Stát odpovídá za škodu, kterou způsobily

(...)

b/ právnické a fyzické osoby při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem nebo na základě zákona, (dále jen „úřední osoby“),

(...)

§ 4 (zákona č. [82/1998](#) Sb.)

(1) Za výkon státní správy podle § 3 odst. 1 písm. b/ se považuje i sepisování veřejných listin o právních úkonech, zápisy skutečností do veřejného rejstříku provedené notářem podle zákona upravujícího veřejné rejstříky právnických a fyzických osob, úkony notáře jako soudního komisaře a úkony soudního exekutora, případně jeho zástupce, zanikl-li exekutorovi výkon exekutorského úřadu a je-li tímto zástupcem exekutorský kandidát, při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu.

(...)

§ 16 (zákona č. [82/1998 Sb.](#))

(1) Nahradil-li stát škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem nebo poskytl-li ze stejného důvodu zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, může požadovat regresní úhradu na úředních osobách a na územních celcích v přenesené působnosti, pokud škodu způsobily.

(...)

§ 32 (exekučního řádu)

(1) Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, je exekutor povinen nahradit újmu tomu, komu ji způsobil v souvislosti s činností podle tohoto zákona. Exekutor je povinen nahradit újmu i tehdy, byla-li újma způsobena při výkonu exekuční nebo další činnosti jeho zaměstnancem; případná povinnost této osoby nahradit újmu podle zvláštních předpisů tím není dotčena.

(2) Exekutor se povinnosti podle odstavce 1 zproští, prokáže-li, že újmě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat.

(3) Povinnost státu nahradit újmu podle zvláštního právního předpisu tím není dotčena.

§ 140c (insolvenčního zákona)

Nově zahájená řízení

V době, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, nelze zahájit soudní a rozhodčí řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, nejde-li o incidenční spory, ani řízení o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170).

§ 141a (insolvenčního zákona)

Právní moc rozhodnutí o úpadku

Po právní moci rozhodnutí o úpadku zastaví soud nebo jiný k tomu příslušný orgán řízení o

pohledávkách nebo jiných právech, která byla zahájena v rozporu s omezeními podle § 109 odst. 1 písm. a/ a podle § 140c.

§ 173 (insolvenčního zákona)

(1) Věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují. Věřitelé vykonatelných pohledávek na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu kdykoli v průběhu insolvenčního řízení, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka a přihláška pohledávky byla podána v době, kdy zajištění podle trestního řádu trvá.

(...)

(3) Přihlásit lze i pohledávku nesplatnou nebo pohledávku vázanou na podmínku. Pohledávky věřitelů vázané na splnění rozvazovací podmínky se považují v insolvenčním řízení za nepodmíněné, dokud rozvazovací podmínka není splněna. Na pohledávky věřitelů vázané na splnění odkládací podmínky nemá zahájení insolvenčního řízení vliv.

(...)

§ 183 (insolvenčního zákona)

(1) Přihláškou pohledávky, kterou zajišťují věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty třetích osob, není dotčeno právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky z tohoto zajištění.

(2) Přihláškou pohledávky není dotčeno ani právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky po kterékoli z osob odpovídajících mu společně a nerozdílně s dlužníkem; o právu věřitele požadovat plnění od dlužníkovra ručitele, včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení, to platí obdobně.

(3) Osoby, od kterých může věřitel požadovat plnění podle odstavců 1 a 2, mohou pohledávku, která by jim proti dlužníku vznikla uspokojením věřitele, přihlásit jako pohledávku podmíněnou. Jestliže však věřitel takovou pohledávku přihlásí, mohou se jí tyto osoby v rozsahu, v němž pohledávku uspokojí, v insolvenčním řízení domáhat místo něj bez zřetele k tomu, zda ji přihlásily, s tím, že pro jejich vstup do řízení platí přiměřeně § 18; návrh podle tohoto ustanovení mohou podat samy.

§ 184 (insolvenčního zákona)

(1) Věřitel, který podal přihlášku pohledávky nebo na něhož se hledí jako na věřitele přihlášeného, může kdykoli v průběhu insolvenčního řízení vzít přihlášku pohledávky zpět. Insolvenční soud vezme zpět přihlášku na vědomí rozhodnutím, které se zvláště doručuje věřiteli, dlužníku a insolvenčnímu správci; odvolání proti němu může podat jen věřitel nebo osoba, která podala návrh na vstup do řízení na místo věřitele (§ 183 odst. 2). Právní mocí tohoto rozhodnutí věřitelova účast v řízení končí.

(2) Věřitel, který vezme přihlášku pohledávky zpět proto, že ji uspokojila některá z osob, od kterých může požadovat plnění podle § 183 odst. 1 a 2, to uvede ve zpětvzetí přihlášky; jestliže tak neučiní, odpovídá takové osobě za škodu nebo jinou újmu tím vzniklou.

(3) V případě uvedeném v odstavci 2 vyrozumí insolvenční soud o zpětvzetí přihlášky osobu, která pohledávku podle zpětvzetí uspokojila, a poskytne jí lhůtu k podání návrhu na vstup do řízení místo věřitele; o zpětvzetí přihlášky rozhodne insolvenční soud až po uplynutí této lhůty. V rozsahu, v němž insolvenční soud vyhoví návrhu osoby, která pohledávku uspokojila, na vstup do řízení místo věřitele, se ke zpětvzetí přihlášky pohledávky nepřihlíží.

35. Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení zákona č. [82/1998](#) Sb. a exekučního řádu již v době započetí období rozhodného pro zpronevěření předmětné částky žalovaným (6. června 2014) a později nedoznala změn. Ustanovení insolvenčního zákona pak platila v citované podobě již v době rozhodnutí o úpadku žalovaného a do 31. května 2019 nedoznala změn. S přihlédnutím k článku II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. [31/2019](#) Sb., kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [312/2006](#) Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se přitom uplatnil insolvenční zákon ve znění účinném do 31. května 2019 v insolvenčním řízení vedeném na majetek žalovaného i v době od 1. června 2019.

36. Ve shora ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

[1] K souběhu žaloby a účasti žalobce v insolvenčním řízení vedeném na majetek žalovaného

37. Dovolatel (žalobce) vstoupil do insolvenčního řízení vedeného na majetek žalovaného jako přihlášený věřitel namísto B. K. v režimu úpravy obsažené v ustanovení § 184 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona.

38. V rozsudku ze dne 30. července 2008, sp. zn. 25 Cdo 970/2006, uveřejněném pod číslem 44/2009 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 44/2009“), Nejvyšší soud uzavřel, že za škodu způsobenou soudním exekutorem při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem odpovídá vedle státu též soudní exekutor sám (za podmínek § 32 exekučního řádu). Tímto závěrem se zřejmě řídil B. K., jestliže pohledávku z titulu náhrady škody, která mu vznikla jednáním dlužníka (soudního exekutora), přihlásil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka (soudního exekutora). V R 44/2009 šlo nicméně o výklad exekučního řádu ve znění účinném do 31. prosince 2012. S účinností od 1. ledna 2013, po novele provedené zákonem č. [396/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, byla totiž v § 32 odst. 1 větě první exekučního řádu nahrazena slova „Exekutor odpovídá“ slovy „Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, odpovídá exekutor“ [srov. i citaci § 32 exekučního řádu (v rozhodném znění) shora]. Touto změnou se úprava odpovědnosti soudního exekutora za škodu sjednotila s úpravou odpovědnosti notáře za škodu [srov. § 57 zákona č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářského řádu), ve znění pozdějších předpisů], což byl i záměr deklarovaný důvodovou zprávou [srov. bod 19 (§ 32) důvodové zprávy k vládnímu návrhu pozdějšího zákona č. [396/2012](#) Sb., který projednávala Poslanecká Sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 6. volebním období 2010-2013 jako tisk

č. 537)].

39. Jinak řečeno, za škodu způsobenou v době od 1. ledna 2013 soudním exekutorem při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem odpovídá pouze stát; ve sporu o náhradu škody takové škody vedeném proti němu poškozeným, není (proto) soudní exekutor pasivně věcně legitimován.

40. Přímá (samostatná) odpovědnost soudního exekutora za škodu podle § 32 exekučního řádu se vztahuje v době od 1. ledna 2013 již jen na ostatní činnosti, v nichž nejedná v pozici úřední osoby. Srov. k tomu v literatuře např. dílo Vojtek, P., Bičák, V. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, str. 59, a v judikatuře závěr obsažený (byť jen pro úplnost) v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. ledna 2023, sp. zn. 30 Cdo 3359/2022.

41. Tím, že na základě usnesení insolvenčního soudu ze dne 20. února 2018 vstoupil do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka (soudního exekutora) na místo B. K. (coby přihlášeného věřitele), se tedy dovolatel ocitl v insolvenčním řízení na místě osoby (toho, koho soudní exekutor poškodil při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem), která podle ustanovení § 32 exekučního řádu (v rozhodném znění) nebyla dlužníkovým věřitelem. Argumentace odvolacího soudu shrnutá v odstavcích 13. a 14. shora (srov. i odstavec 19. odůvodnění napadeného rozhodnutí) je tudíž v dotčeném ohledu nepřesná.

[2] K povaze regresní pohledávky státu

42. U této problematiky Nejvyšší soud úvodem podotýká, že si je vědom toho, že rozsah odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím soudního exekutora coby úřední osoby při výkonu státní správy, která mu byla svěřena zákonem nebo na základě zákona (§ 3 odst. 1 písm. b/, § 4 odst. 1 zákona č. [82/1998](#) Sb.), může být širší (jiný), než následný regres státu uplatněný vůči takovému soudnímu exekutoru postupem podle § 16 odst. 1 zákona č. [82/1998](#) Sb. (srov. i liberační důvody, jež má soudní exekutor k dispozici podle § 32 odst. 2 exekučního řádu). To, zda a v jakém rozsahu mu v důsledku náhrady škody poskytnuté poškozenému vzniklo vůči soudnímu exekutoru (coby úřední osobě, z jejíž činnosti taková škoda vzešla) právo požadovat regresní úhradu, je nicméně součástí rozhodnutí, které stát musí přijmout (jako každý jiný věřitel) pro účely úspěšného vymáhání regresní úhrady vždy (bez zřetele k tomu, zda má jít o vymáhání v adhezním řízení, v občanském soudním řízení nebo v řízení insolvenčním).

43. Zbývá proto pouze určit, zda, případně jakým způsobem, je stát oprávněn uplatnit regresní pohledávku v insolvenčním řízení vedeném na majetek úřední osoby, kterou je (byl) soudní exekutor, předtím, než uspokojí (existující) pohledávku poškozeného vůči státu z titulu náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím takové úřední osoby, především zda jde (může jít) o pohledávku, kterou lze přihlásit jako vázanou na podmínku (§ 173 odst. 3 věty první insolvenčního zákona).

44. O pohledávku, jejíž vznik je vázán na splnění rozvazovací podmínky, nejde. Takovou pohledávkou (pohledávkou vázanou na splnění rozvazovací podmínky) se rozumí pohledávka, o které je známo, že na splnění (smluvené nebo zákonem stanovené) podmínky závisí zánik (již vzniklé) pohledávky; srov. ustanovení § 548 o. z. Proto se považují (podle ustanovení § 173 odst. 3 věty druhé insolvenčního zákona) pohledávky věřitelů vázané na splnění rozvazovací podmínky v insolvenčním řízení za nepodmíněné, dokud rozvazovací podmínka není splněna (dokud existující pohledávka nezanikne splněním rozvazovací podmínky).

45. Pohledávkami vázanými na splnění odkládací podmínky jsou pak jen takové pohledávky, u nichž

podmínka má oporu v textu zákona nebo ve smluvním ujednání. Pohledávka přihlášená do insolvenčního řízení se nestává pohledávkou vázanou na odkládací podmínku jen proto, že přihlášený věřitel (bez opory v textu zákona nebo ve smluvním ujednání) nějakou „odkládací podmínku“ v přihlášce sám zformuluje. K tomu srov. zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2015, sen. zn. 29 ICdo 62/2014, uveřejněný pod číslem 85/2015 Sb. rozh. obč., nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2019, sp. zn. 29 Cdo 561/2017, uveřejněný pod číslem 25/2020 Sb. rozh. obč., anebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. června 2022, sen. zn. 29 ICdo 101/2020, uveřejněný pod číslem 22/2023 Sb. rozh. obč.

46. Z toho, co bylo řečeno shora k povaze odpovědnosti za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím soudního exekutora coby úřední osoby při výkonu státní správy, plyne, že poškozený (zde B. K.) může škodu, kterou mu způsobil soudní exekutor takovým jednáním, uplatnit jen vůči státu; nejde tedy o žádný z případů pojmenovaných v ustanovení § 183 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona. Na druhé straně však celá konstrukce vzniku regresní pohledávky státu vůči úřední osobě je (podle zákona) podmíněna tím, že stát odškodní (odškodnil) toho, komu úřední osoba svým jednáním (nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím) způsobila škodu.

47. Jestliže tedy v době do skončení propadné přihlašovací lhůty určené rozhodnutím o úpadku (§ 136 odst. 1 písm. d/, § 173 odst. 1 insolvenčního zákona) již poškozený má vůči státu (neuspokojenou) pohledávku z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem nebo nezákonným rozhodnutím soudního exekutora coby úřední osoby při výkonu státní správy, pak stát může přihlásit do insolvenčního řízení vedeného na majetek onoho soudního exekutora regresní pohledávku podle § 16 zákona č. [82/1998](#) Sb. jako vázanou na splnění odkládací podmínky (spočívající v tom, že uhradí poškozenému škodu, kterou mu soudní exekutor způsobil).

48. Na podporu závěru, že regresní pohledávku podle § 16 zákona č. [82/1998](#) Sb. může stát přihlásit před uspokojením pohledávky z titulu náhrady škody způsobené poškozenému činností úřední osoby jako vázanou na splnění odkládací podmínky, lze poukázat na to, že obdobný závěr (pro jiný typ regresního nároku) formuloval Nejvyšší soud již při výkladu úpravy obsažené v § 20 odst. 4 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007 (významově srovnatelné s § 173 odst. 3 insolvenčního zákona). Srov. k tomu, k právu věřitele, jehož spoluvěřitel uplatnil vůči společnému dlužníku právo předstihu, přihlásit pohledávku z následného regresu do konkursního řízení vedeného na majetek spoluvěřitele jako vázanou na (odkládací) podmínku, např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2012, sp. zn. 29 Cdo 1702/2010, uveřejněný pod číslem 111/2012 Sb. rozh. obč. [k závěrům tohoto rozsudku se Nejvyšší soud dále přihlásil v rozsudku ze dne 26. září 2012, sp. zn. 29 Cdo 663/2012, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročníku 2013, pod číslem 113, v rozsudku ze dne 30. května 2013, sp. zn. 29 Cdo 786/2012, v rozsudku ze dne 23. ledna 2014, sp. zn. 29 Cdo 263/2012, nebo v rozsudku ze dne 23. ledna 2014, sp. zn. 29 Cdo 1788/2012].

49. V poměrech této věci se podává ze skutkových reálií shrnutých shora (v odstavcích 25. až 33.), že poškozený (B. K.) uplatnil pohledávku z titulu náhrady škody, kterou mu (jako oprávněnému) způsobil dlužník coby soudní exekutor nesprávným úředním postupem v exekučním řízení, vůči státu již 4. května 2017. Vzhledem k tomu, že insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka (až) 18. srpna 2017, státu nic nebránilo v tom, aby případnou regresní pohledávku vůči dlužníku (coby úřední osobě, která škodu způsobila) uplatnil v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka nejpozději v propadné přihlašovací lhůtě určené rozhodnutím o úpadku jako vázanou na (odkládací) podmínku (§ 173 odst. 3 insolvenčního zákona).

50. Jak v době podání žaloby v této věci (16. července 2020), tak v době vydání napadeného rozhodnutí (25. října 2021) trvaly účinky rozhodnutí o úpadku dlužníka. Konkurs na

majetek dlužníka totiž zrušil insolvenční soud až v průběhu dovolacího řízení usnesením ze dne 12. ledna 2023, č. j. KSBR 45 INS XY (zveřejněným v insolvenčním rejstříku 18. ledna 2023), které nabylo právní moci 8. února 2023. Šlo přitom o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení (§ 308 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona), konkrétně po splnění usnesení insolvenčního soudu ze dne 9. prosince 2022, č. j. KSBR 45 INS XY, v jehož rámci dovolatel obdržel (na místě B. K. coby původního přihlášeného věřitele) na úhradu předmětné regresní pohledávky částku 135.761,82 Kč.

51. Odvolací soud tudíž (přes dílčí nepřesnost ohledně výkladu § 32 exekučního řádu) nepochybil, jestliže rozsudek okresního soudu zrušil a řízení zastavil podle § 141a insolvenčního zákona pro překážku plynoucí z ustanovení § 140c insolvenčního zákona (srov. k tomu i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. května 2017, sp. zn. 29 Cdo 5749/2016, uveřejněné pod číslem 128/2018 Sb. rozh. obč.).

52. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)